

Bokamoso bo bonahalang bakeng sa NWU

Ha re shebela pele, re lebeletse hore sewa sena sa lefatshe lohle le tsela e mpe eo moruo o amehileng ka yona ke tsona dintho tse ka sehloohong tikolohong ya rona e ka ntle tse tla ama bokgoni ba rona ba ho finyella dintho tseo re batlang ho di finyella tsa leano la rona.

Re nahanne ka sena, re lokela ho ithomella le ho arabela diphephetso le maamong a sa tsejwang a ka nnang a ba teng, a amang bokgoni ba rona ba ho finyella sepheo le dintho tseo re batlang ho di finyella nakong e tlang.

Tsela e nngwe ya ho itokisetša mathata a sa lebellwang, ke ya hore re be malala laotswe le ho ba ba ikemiseditseng ho **hlahlola** mekgwa e metjha ya ho sebetsana le mathata, re **atolose** mekgwa eo re e sebedisang ho rarolla diphephetso, mme re **fetohe** hore re be ba tenyetsehang le ho feta le ba ikamahanyang le maemo ha re tobane le maemo a e song ho ka a eba teng tikolohong ya rona e ka ntle.

Ha re nahana ka bokamoso ba NWU, re kgetholla nako e kghutswane (ho ya ho dilemo tse pedi) le nako e mahareng (dilemo tse pedi ho ya ho tse supileng) le nako e telele (dilemo tse fetang tse supileng).

Dintho tsena ke tse ka nnang tsa ama tshebetso ya rona ya kamoso:

Tikoloho e sa tsitsang

- Ditebello tsa nako e kghutswane

Seo re ithuteng sona ho Covid-19, hammoho le leano la rona la kgwebo ya dijithale le meralo e ntlafaditsweng e bileng teng ka lebaka la tlhahlobo ya PhD naheng ka bophara, se tla tataisa mehato le dintho tse nkwang di tla pele ka 2021.

Ho fa baithuti data ke ntho e tlang pele, ho tshwana le ho fumana mekgwa ya ho etsa bonnete ba hore baithuti kaofela ba na le disebediswa.

Leano la rona la ho thibela kotsi ya ditjhelete le tla lokela ho kenngwa tshebetso ka kelohloko ho tloha hona jwale ho ya pele.

- Ditebello tsa nako e kghutswane

Re lokela ho tswela pele ho ithuta le ho ntjhaletsa ditsebo tsa rona e le hore re dule re fana ka se hlokalang. Ntho e sa makatseng ke hore mosebetsi wa dijithale morung o tla kenyetsetsa tsebo ya mosebetsi ka ho eketsehileng. Mosebetsi e mengata e tla batla ho etsa ka tshebediso ya theknoloji haholo, e susumeditswe ke phetoho e kgolo ho tsa theknoloji, mosebetsi o etsang ka metjhini le mosebetsi o tenyetsehang haholwanyane le o akareletsang ho etsa dintho tse ngata tse fapaneng.

Mosebetsi ya mehla ya kajeno ya mefuta e kgethehileng le e sa lebellwang e fapane hole le boikutlo ba mehleng ya kgale indastering moo batho ba neng ba fumana thuto e sa le batjha hore ba lokele ho sebetsa bophelo bohle.

Kgopolo ya ho ithuta bophelo bohle ha e ntjha. Empa lefatsheng lena leo dintho di seng di dula di fetoha ho sa lebellwa, maemo a ho ithuta bophelo bohle a fetohile haholo ho tloha ha kgopolo ena e ne e qala ho ba teng.

Tlhoko ya ho ithuta bophelo bohle e nolofatsang batho ho fumana menyetla ya ho ithuta – ka ditsela tse fapaneng, bakeng sa merero e fapaneng le maemo a sa tshwaneng a mosebetsi – e eketsehole ho feta le ha e le neng pele. Re lokela ho haha mehlala ya thuto e bontshang phetoho ena le tiwaelo e e kgothalletsang.

- Ditebello tsa nako e telele

Ho tswarella ha ditjhelete tsa yunivesithi ka nako e telele ke ntho ya bohlokwa haholo hore NWU e dule e le asete e hlaisang boleng bakeng sa meloko e tlang.

Ho sebedisa menyetla le ho sebetsana le diphephetso le maemo a sa tsejwang a ka nnang a ba teng

E tla dula e le ntho ya bohlokwa ho kala tshebetso ya theknoloji ka mekgwa e sebediswang e hlakisitsweng hantle le eo ho dumelanang ka yona mabapi le kgwebo e ka sehloohong ya yunivesithi.

Dipotso tse kang tse latelang di tswela pele ho tataisa monahano wa rona ka bokamoso: Na theknoloji e etsa hore tshebetso ya tshebetso e be e betere le ho fana ka boiphihlelo bo thabisang ba batho (ha re nahana ka seo re tsepamisitseng dikelelo ho sona tabeng ya ho se tshwane ha batho, ho amohela bohle le ho finyella katleho)? Na theknoloji e hodisa tshebetso ya rona ho ruteng le ho ithuteng ho etsang hore maikutlo a baithuti e be a tsepameng haholwanyane, a loketseng le ho etsa hore dintho di ntlafale (ka mohlala, ha ho tluwa tabeng ya ho hlahlola ka mokgwa wa elektronike)?

Boqapi ba ICT bo tla tswela pele ho phetha karolo ya bohlokwa ho ruteng le ho ithuteng le ho fana ka tshebetso nakong yohle ya bophelo ba moithuti mme ho hlokalala mananeo a khomphiutha a sebediswang habonolo le ka potlako e le hore mehato e sa tshwaneng ya bophelo ba moithuti e kopane ka thello.

Dintho tsa bohlokwa ka ho fetisisa tseo re batlang ho di finyella le merero ya nakong e tlang

- Nakong e kghutswane ho ya ho e mahareng

Re tla tataiswa ke seo re ithuteng sona ho Covid-19 le mosebetsi wa sehlopha sa 21-Futures Task se thehilweng ke NWU hore re ntlafatse mekgwa e kopantsweng ya ho ruta le ho ithuta.

Dintho tsena di tla fa baithuti monyetla wa ho rua molemo ho tenyetsehang le boqapeng tse fanwang ke polatefomo ya ho ithuta inthaneteng, tse tla tlatselatswa ka diseshene tse hlophisitsweng hantle tseo baithuti ba tla ba ho tsona ka seko.

Mekgwa ena e fetotsweng ya phano ya ditshebetso e tla boela e ame diinfrastraktjha tsa rona tse fapaneng le ditshebetso tse tshehetsang baithuti. Dintho tse tla etsa hore leano le atlehe ke: (i) ho fana ka mehlodi le ditshebetso tse tswetseng pele

haholo le tse hlokalahalang le (ii) ho etsa hore ho be le tiwaelo ya mokgatlo e nolofatsang dintho le e thehilweng ho boleng, e nang le ponaleto le boikemisetso.

Merero eo ka ho toba e reretsweng hore e finyelle kotleho ya leano lena ke:

- Ho etsa hore ho be le tshebedisano ho tshehetseng ho ruta le ho ithuta le ho fana ka menyetla ya ntshetsopele ya porofeshene e etsang hore sekolo se hlahise barutehi e le matijhere a yunivesithi e le ho ntlafatsa ho tshwarella ha baithuti, kotleho ya bona le tshebetso eo ba fanang ka yona.
- Tshebedisano dipakeng tsa Yuniti ya ho Ithutela Lapeng (UODL) le Setsi sa rona sa ho Ruta le ho Ithuta (CTL), e le ho kwala lekgalo la mekgwa ya ho ithutela lapeng e etsahalang ka nako e le nngwe le e sa etsahaleng ka nako e le nngwe, mme ka tsela eo, ho ntlafatswe phihlelo ya baithuti ba sebedisang theknoloji e tlase le boitshwaro bo etsang hore matijhere le baithuti ba be le kamano e haufi.
- Ho sebedisa le ho hlahisa theknoloji e ntlafatsang tikoloho ya ho ruta le ho ithuta, e susumeditsweng ke dintho tse bopang leano la mokgatlo le tse bontshang tshebetso ya Leano la ho Ruta le ho Ithuta ho ena le ho ithuta ho kopantsweng.
- Ho theha le ho boloka ditheo tsa dikhampase tse sebedisanang le setjhaba di sebetsa hantle.
- Ho etsa hore baithuti ba hlokomela se hlokwang ke setjhaba le ho arabela ho se hlokwang ke setjhaba ka ho kgothaletsa hore ba nke karolo mesebetsing ya setjhaba.

- Ho etsa hore baithuti le basebetsi ba kgone ho sebedisa ka kotleho theknoloji e ntlafaditsweng ya ho ruta le ho ithuta.
- Ho ntlafatsa ditshebedisano le diinstitjhuti tse nang le botumo bo botle matjhabeng e le ho eketsa tshebedisano dipakeng tsa ba amehang ha ho etswa dipatlisiso, dikri tse kopantsweng, le ho kopanela dintho tse hatlswang.
- Ho fumana mehlodi e metjha ya thuso ya ditjhelete bakeng sa ntshetsopele ya theknoloji le ho tsamaisa kgwebo.

- Nakong e telele

Lefatsheng ka bophara, ho bonahala ho arola diyunivesithi le ho ruta inthaneteng e le karolo ya seo 4IR e fanang ka sona thutong e phahameng.

Jwalo ka sekthara efe kapa efe ya kgwebo, dintho tse fetohang tse hlokwang ke ba nang le seabo (baithuti le bao e ka bang bahiri le indasteri) di etsa hore sekthara ya thuto e fetohle. Palo ya baithuti e dula e fetoha mme ka lebaka leo, re na le ditebello tse ntjha bakeng sa thuto e phahameng e sebetsang ka thello le boiphilelo ba nako yohle ba ho ithuta bo tshwanelang mekgwa e sa tshwaneng ya bophelo, maemo a batho ka bomong le dikgetho tsa batho.

Moloko o monyenyanane o kenang thutong e phahameng o tla tswa yunivesithi o fapane ka ho feletseng le meloko ya nakong e fetileng. Kaha bona ba hlahile nakong eo ho sebediswang dintho tsa dijithale, esale theknoloji e le karolo e kgolo ya bophelo ba bona, mme ka mora Covid-19, ba tla lebella se tshwanang ha ho tluwa tabeng ya boiphilelo ba bona thutong.

Ka bokgutshwanyane

Sekthara ya thuto e phahameng, ho kenyeletsa le NWU, e ipakile hore e kgona ho **ikamahanya le** phetoho le ho tsepamisa kelello boitekong ba ho etsa dipatlisiso le boqapi e le ho kenya letsoho ho lwantsheng sewa sa lefatshe lohle. Ka ho tsepamisa kelello ho kenya tshebetso leano la kgwebo ya rona ya dijithale, re tla tswela pele ho ba ba fapaneng le bao re hlodisanang le bona.

Re dumela hore ho ba ba fapaneng ke bokgoni boo re nang le bona ba ho **hlahloba** ditsela tse ntjha tsa ho etsa dintho, ho **atolosa** ditsebo tsa rona le ho fetoha ho ba se fetang seo re nang re le sona pele – ha ka nako e tshwanang re susumetswa ke boitshwaro bo bontshang ho hlokomela ba bang ho sohle seo re se etsang.

Penya dilinki tse ka tlase bakeng sa ho fumana dihlomathiso tsa tlaleho ena.

- **Sehlomathiso sa 1:** Tlaleho ya Tekolo ya Tshebetso ya 2020
- **Sehlomathiso sa 2:** Lethathamo la diboka tsa komiti
- **Sehlomathiso sa 3:** Sebopeho sa dikomiti
- **Sehlomathiso sa 4:** Tokomane e Tlalehang Dikotsi ya NWU
- **Sehlomathiso sa 5:** Tlhaloso e Kgutshwanyane ya Ditjhelete
- **Sehlomathiso sa 6:** Ditatamane tsa Ditjhelete tse Kopantsweng ka la 31 Tshitwe 2020

